

25247
M

1.

NACZELNE DOWODZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)
Ew. No. 3684(II).

Warszawa dn. 4(II -20.

KOMUNIKAT O SYTUACJI ZEWNĘTRZNEJ I WEWNĘTRZNEJ

No. 6 z dnia 30 stycznia roku 1920.

WIADOMOŚCI OPERACYJNE.

Daje się zauważyć systematyczne obsadzanie polsko-litewskiej linii demarkacyjnej przez oddziały litewskie, ze szczególnymi skupieniami w punktach, mogących grozić linii kolejowej Wilno-Grodno. Powyższe w związku z krańcowo-wrogiem stanowiskiem delegacji litewskiej na konferencji w Welsingforsie, potwierdza przypuszczenie, że litwini dążą do stworzenia bloku państw nadbałtyckich nieprzyjaznego Polsce. W tem zamiarze rolę czynnika inspiracyjnego odegrywa może Anglja.

Prowokacyjne napady litwinów trwają w dalszym ciągu. W powyższej sprawie w rozmowach nazewnątrz, należy zajmować stanowisko podane w ostatnim komunikacie No. 5 z dn. 20 I.b.r.

Wspólna akcja z łotyszami na odcinku dynaburskim zbliża się ku końcowi; z chwilą zajęcia rzeki rzekx Siniuchy- jeziora Osweja, łoty-sze całkowicie zadość uczynią swoim dążeniom terytorjalnym, my zaś prócz wygód politycznych, zyskujemy skrócenie frontu na połowę i rozszerzenie przedpola - oporowego punktu Dynaburga. Bolszewicy stawiali zacięty opór, wprowadzając do akcji pułki i nawet całe dywizje z frontu estońskiego (podkreślać nazewnątrz). Przyczem podjęli najsilniejszą kontr-akcję na sąsiednim odcinku (Połockim) jen. Lasockiego, jednakże ataki te z wielkimi dla nich stratami były odbite.

Planowe natarcia dużymi siłami podjęli bolszewicy na odcinku poleskim; w kontr-akcji przesunęliśmy się nieco naprzód, zyskując dogodniejszą linię obronną. W ten sposób należy zbijać twierdzenia o ma-

186
2

szych "aspiracjach imperjalistycznych na wschodzie".).

Na froncie Wołyńskim - dalekie wypadki celem uzyskania szerokiego przedpola.

Na froncie Podolskim, kontakt z nieprzyjacielem dotychczas nie został nawiązany.

Reasumując powyższe taktyka nasza na całym froncie jest aktywną obroną. Wypadki z naszej strony mają na celu rozbicie gromadzących się w celach ofensywy bolszewików, dezorientowanie ich i rozdrabnianie rezerw.

Na froncie Pomorskim i Wielkopolskim dalsze zajmowanie przyznanych nam terenów. Ludność miejscowa okazuje żywe zadowolenie i wielką radość, urządzając ewacje na cześć wkraczających wojsk. Linje kolejowe, telegraf i telefony wszędzie znajdujemy nienaruszone. Daje się zauważyć jedynie brak taboru kolejowego. Niemcy zachowują się lojalnie.

II.

1) Anglja.

W Kopenhadze Konferencja O'Grady z Litwinowym skończyła się podpisaniem w dniu 8 (I b.r. umowy według której Anglja ma prawo przesłać do Rosji 10 tonn odzieży, żywności i środków lekarskich dla swoich jeńców, państwa Skandynawskie - 1 tonnę dla swoich poddanych, wzamian za co Szwecja otrzymała możność importu 10 tonn potrzebnych jej produktów. Konferencja uległa chwilowej przerwie na skutek wymówienia Litwinowowi miejsca w hotelach w Kopenhadze, zaś rząd duński gwarantuje Litwinowowi osobiste bezpieczeństwo jedynie w wypadku, o ile konferencja będzie się tyczyła tylko wymiany jeńców. Litwinow stara się o przeniesienie miejsca obrad do jednego z państw Skandynawskich.

W Irlandji rewolta trwa. W całym kraju wybuchł strejk generalny.

Nowopowstały rząd tak zw. "Rzeczypospolitej Irlandzkiej" (partji Sinnfejnistów) wypowiedział wojnę Wielkiej Brytanji. Wicekról Irlandji lord French zwrócił się do rządu z prośbą o orzysłanie wojsk i okrętów wojennych.

Rejaza Anglji przed bolszewizmem w północnych Indjach znalazła swój wyraz w uznaniu Republik Kaukaskich, jako zapory pomiędzy Szwecją a posiadłościami angielskimi w Azji. Postanowiono podobnie wysłać do Rosji południowej 25 bataljonów wojska które były przeznaczone na obsadzenie

terenów plebiscytowych w Polsce. Flota angielska bazująca się w Mal-
cie miała otrzymać rozkaz wypłynięcia na morze Czarne, podobny rozkaz
miały otrzymać francuskie statki szpitalne w porcie Tulonu. W Egipcie
sytuacja się poprawiła i rozpoczęły się rokowania rządu z nacjonalista-
mi.

W jednej z mów ministra wojny Churchila, uwydatniła się dążność
do nawiązania stosunków handlowych z Niemcami i popierania obecnego
rządu niemieckiego.

2) Francja.

Rada Najwyższa w Paryżu uchwaliła znieść blokadę Rosji Sowieckiej
motywując uchwałą "Pragnieniem przyniesienia ulgi strasznej sytuacji
w jakiej znajduje się ludność Rosji."

Powyzsza uchwała zezwala na rozpoczęcie wymiany towarów na zasadach
wzajemności pomiędzy Rosją a krajami sprzymierzonymi i neutralnymi.

W ten miejscu należy podkreślić i stale zaznaczać nazewnątrę że
sytuacja Polski, jako aliantki Koalicji, jest z gruntu fałszywa. Koalic-
ja i państwa neutralne będą mogły natychmiast wznowić stosunki hand-
lowe z Rosją i osobiście ziągnąć z nich olbrzymie zyski funduszowe,
tem samym jednak będą się przyczyniać do wzmocnienia Sowdepji, podczas
gdy Polska, będąc z nią w stanie wojny, będzie musiała coraz większe
ciężary brać na siebie. Jedynie w Ameryce opinia społeczna (prasa)
z Hooverem na czele sprzeciwia się zniesieniu blokady. Sprawa ta uleg
nie bliższemu i prawdopodobnie ostatecznemu wyjaśnieniu z chwilą po-
wrotu ministra Patka do 1-o lutego.

Rada Najwyższa zdecydowała, że terażniejsza sesja konferencji jest
zakończona. Zastąpi ją "Konferencja Ambasadorów", która zajmie się
sprawami dotyczącymi wykonania Traktatu Pokojowego.

16 stycznia odbyło się pierwsze posiedzenie Ligi Narodów.

3) Stany Zjednoczone.

Strejki trwają; liczba strejkujących przekroczyła 1, 000, 000
W niektórych stanach (Centralny) zajętych pracą robotników jest
wszystkiego 20%. Aresztowania i deportacja komunistów-rosjan do

do portów fińskich i estońskich, trwa w dalszym ciągu.

15 stycznia w senacie sekretarz Baker w mowie do komisji budżetowej wypowiedział się za koniecznością udzielenia natychmiastowej pomocy Polacie zagrożonej przez bolszewików. Fachowi wojskowi są zdania że fala bolszewicka po zalaniu Europy zagrażałaby bezpośrednio Ameryce. Jednakowoż na dalszych posiedzeniach Komisji Budżetowej, roztrząsając konieczność pomocy dla Polski, gen. Bliss wypowiedział się, że pomoc dana być powinna jedynie na cele defenzywy. W posuwaniu się wojsk naszych na wschód poza granice wyznaczone 8(XII 1919R w Paryżu, amerykanie widzą przejawy imperjalizmu i zaborczości. Projekt tymczasowy granicy wschodniej, połączony w tej umowie, mówi o linii, biegnącej wzdłuż Bugu, a więc z granic podobną do tej, jaką w 1918 roku wytknęli Niemcy w Brześciu Litewskim.

Ponieważ projekt ten polega na nieporozumieniach, jest absolutnie ze względów strategicznych nie do przyjęcia, przeto Min. Spr. Zagr. w porozumieniu z Nacz. Dow. przedłożył odpowiednie pismo "Radzie Ambasadorów".

Jednym z poważniejszych kandydatów na prezydenta "Stanów" jest Hoover, którego ma popierać osobiście Wilson.

4) Włochy.

Najbardziej aktualną sprawą w chwili obecnej jest strejk kolejowy Ządania strejkujących są nie do spełnienia i pociągnęłyby za sobą ruinę skarbu państwa. Rząd, mając za sobą opinię społeczną, która jest bezwzględnie wrogą dla strejkujących, zagroził ostatecznym usunięciem ze służby. Powyższe zarządzenie, zdaje się, że zapobiegło strejkowi robotników w dokach i składach portowych.

W sprawie Rjeki daje się zauważyć coraz to większa ustępliwość na korzyść "S.H.S."

5) Niemcy.

Na zachodzie redukowanie armji, rozpoczęło się w ostatnich czasach. Stan liczebny "Reichswehry" sprowadzono do 300,000 ludzi. Ci, którzy ustepili natychmiast zostali zaliczeni do "Sicherheitspolizei".

W ostatnich miesiącach silnie wzrosła liczebność "Einwohnerwehry" z 300,000 do 2 i pół miliona członków.

Na wschodnich obszarach redukcja jeszcze się nie rozpoczęła

PILSUŃSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

USA
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Na wschodnich obszarach redukcja jeszcze się nie rozpoczęła. W ten sposób Niemcy nie dotrzymują swych zobowiązań. Dane powyższe należy w rozmowach nazewnątrz możliwie najczęściej wykazywać.

28-o wyjechał z Paryża do Poznania gen. Dupont z 15 oficerami Ententy, jako Szef Komisji Dlimitacyjnej Polsko-niemieckiej.

Gdańsk.

Obsadzenie Gdańska przez wojska koalicyjne spóźnia się o kilka dni. W związku z tem zostało wstrzymane dalsze obsadzanie terenów Prus Zachodnich na północ od Berentu. Dla omówienia powyższej sprawy wyjechali do Berlina majr. Starzewski i kpt. Łapiński, dokąd ma prz przybyć oficer francuski ze sztabu marszałka Focha. Dalsze obsadzanie rozpoczęłoby się nie wcześniej, jak 10 lutego. Mimo tego powyżsi oficerowie i Dowództwo Fr. Pomorskiego otrzymali pełnomocnictwa starania się w Berlinie u Misji Koalicyjnej o nieprzerwanie okupacji, gwarantując Niemcom prawo ewakuacji Gdańska przez tereny już przez nas obsadzone..

6) węgry.

Ciężkie warunki pokoju spowodowały, że sympatje dla Ententy z dnia na dzień maleją, zwłaszcza w stosunku do Francji. Węgry oglądają się za sprzymierzeńcami, najbardziej ciążąc ku Polsce i szukając chociażby chwilowego porozumienia się z Rumunją, a takowe mają na - dzisiaj osiągnąć. przy pomocy polskiej.

Czynione są duże starania ze strony Węgier celem stworzenia zbrojnej organizacji na Słowaczczyźnie, nawet poczynione są kroki w sprawie otrzymania zezwolenia tworzenia takich organizacji na naszym terenie licząc na naszą pomoc w uzbrojeniu.-- Nasze stanowisko dotychczas wyczekujące.

7) Czechy.

Przyjazd Komisji Plebiscytowej na Śląsk Cieszyński już nastąpił. Oddziały koalicyjne mają przybyć 5 lub 6 ll.

Po długich pertraktacjach rady górników Zagłębia Ostrawskiego ze specjalną komisją rządową, większość żądań górników została uwzględniona i duża część robotników przystąpiła do pracy. Do dziś dnia pod wpływem agitacji komunistów, część górników strejkuje. Dla przemysłu czeskiego ^{te}sterjk przyniósł dotkliwe szkody, gdyż według obliczeń fachowców, stracono przeszło 1,000,000 centnarów węgla.

8) Austria.

Koncepcja całego szeregu austriackich kapitalistów stworzona przez Federację nadduńską (Austria, Czechy, Węgry, S.H.S., Rumunja, a nawet Włochy z siedzibą w Wiedniu, spotkała się z zaciętą krytyką gazet czeskich, doszukujących się w tem li tylko chęci zaborszych, wyłącznie dla kapitałów austriackich i koalicyjnych.

Austria przeżywa coraz to większy kryzys węglowy i aprowizacyjny który wzbudza niezadowolenie mas i prasy w stosunku do Czech (nie- doszłe porozumienie) i Ententy. Daje się zauważyć tendencja ciągnienia ku Niemcom.

9) Państwa Bałkańskie.

a). Rumunja.

Dąży do szybszego przyznania jej przez konferencję pokojową Besarabji i wyrzekając się wszelkiej akcji wspieranej w stosunku do bolszewików rości nadzieję na rezygnację z ich strony na rzecz tej ostatniej. Z tego też powodu, aczkolwiek widoczna jest chęć zbliżenia się z Polską, jednak nie w chwili obecnej, gdyż Rumunja obawia się, że związałyby jej to ręce w stosunku do bolszewików. Jednakowoż celem zapewnienia się przed wszelkiego rodzaju nie spodziankami, na całej granicy Besarabji z Rosją, rumuni wzmacniają swoje siły.

b) Bułgarja.

Rozruchy ustają. Nie miały one na celu przewrotu politycznego, jak i podały pierwsze gorączkowe wiadomości. Jedynie fatalny stan aprowizacji kraju, był ich powodem i przyczyną. Dawny porządek powraca.--

c) S.H.S.

W armji dzięki reupuszczeniu starszych roczników a powołaniu młod-
szych daje się zauważyć coraz to większa karność. Jej stan liczeb-
ny wynosi 200,000 ludzi, pomimo, że Traktat Pokojowy zezwala jedynie
75,000. Tłumaczy się to niezakończoną sprawą granic północnych i
zachodnich.

Przedstawicielem Niemiec w Jugosławiji ma zostać p. Wendel, znany z
ze swych sympatji dla serbów, a nienawiści dla bułgarów.

10) Państwa Nadbałtyckie.

Obrazy na konferencji w Helsingforsie zakończyły się w dniu 22 bm
b.m. R Estonia popierana przez Anglię, zajęła na konferencji stanowisko
pokoju względem bolszewików i podobno 28 b.m. postanowiła podpisać
pokój z Sowdepją.

Dążenia pokojowe Łotwy uwydatniły się w "zgromadzeniu narodowym"
w Rdze, w którym to dniu 20 b.m. socjal-demokraci wnieśli żądanie
natychmiastowego pokoju z bolszewikami. Wniosek, poddany głosowaniu,
wykazał 20 głosów za 60 przeciw. Jednakowoż Łotysze po usunięciu bol-
szewików z Łatgalji i osiągnięciu na wschodzie linii Ustroja-Łoszy-
-Sozianki do Dryssy prawdopodobnie zechcą zawrzeć z bolszewikami
co najmniej rozejm. Jest faktem stwierdzonym, że Łotewska delegacja
wysłana do Moskwy oficjalnie w sprawie wymiany jeńców w rzeczywistości
ci ma za zadanie wybadanie gruntu co do ewentualnego zawarcia pokoju.

Na konferencji jeszcze raz uwydatnił się wybitnie przyjazny stosun-
nek Finlandji i Łotwy do Polski. Życzeniem pierwszej jest zachowa-
nie obecnego swego stanowiska. Wrogie wpływy niemieckie względem
Polski znacznie osłabły.

Litwa w stosunku do Polski zajęła krańcowo wrogie stanowisko, podob-
no składając oświadczenie, że dopóki Polska nie odda Wilna i terenów
okupowanych dopóty litwini nie mogą wejść do żadnego przymierza, w kt-
órym bierze udział Polska. W Kownie z dnia na dzień oczekiwany jest
kryzys ministerjalny; gwałtownie szerzy się bolszewizm.--

11) Rosja.

R ozlew Donu wstrzymał na razie zwycięską ofensywę bolszewików i pozwolił Denikinowi na zebranie uciekających ogarniętych paniką oddziałów, jednakowoż rzeki D-on i Sał zostały już przekroczone przez bolszewików. W chwili obecnej ostatni dochodzą już do rzeki i jeziora Manycz. Kozacy, którzy poprzednio zupełnie zniechęceni zaczęli się rozchodzić do domów, postanowili raz jeszcze samodzielnie wystąpić. Rada w Jekaterynodarze zajęła stanowisko antybolszewickie i ogłosiła mobilizację od 18 do 48 roku. Atamanem Kubania został wybrany Bukretow, dowódcą sił zbrojnych jest gen. Szкуро. Wyłonił się projekt utworzenia gabinetu Kubańskiego z prezydentem ministrów Iwanisem na czele. Na ministra wojny ma być powołany Bołhowitinow. Tak Bołhowitinow, jak i nowy Kubański ataman, Bukretow, są przeciwnikami Denikina, który ich swego czasu aresztował. Bołhowitinow był skazany na śmierć, później ułaskawiony. Dążność Kubania do odseparowania się od Denikina spotkała się z opozycją Anglii i Francji. Przedstawiciele Koalicji zagrozili Bukretowowi, że odmówią mu wszelkiej pomocy. Bukretow celem porozumienia się wyjechał do Denikina. Celem nawiązania stosunków przybyli do Jekaterynodaru przedstawiciele republik Kaukaskich i 2-ech oficerów Petlury.

Gen. Wrangel organizuje obronę portu Noworosyjska. Na K-rymie w rejonie Geniczaska operuje grupa gen. Słaszczewa, która ostatnio wszczęła kontr-akcję celem rozszerzenia przedpola i zajęcia przyczółków na przesmykach wiodących na Krym. Powyższa akcja uwięździła się zdobyciem na bolszewikach 4-ech dział i wzięciem 800 jeńców.

Sytuacja gen. Szyllinga pozostaje bez zmiany, oddziały galicyjskie ostatecznie porzuciły jego armję. Na Ukrainie w rejonie Mohylowa i Birzuły operują bandy ukraińców. Podobno na południo-wschód od Winnicy Mazepa tworzy rząd ukraiński i armję, której organizatorem jest Pawlenko. Rokowania Mazepy z ukraińskim Sowieckim rządem w Kijowie miały się rozbić, a Mazepa głosi, że działa w imieniu Petlury.

Bolszewicy zwrócili się z propozycją pokoju do republik Kaukaskich. Dotychczas jedna Gruzja nadesłała odpowiedź. Minister spraw

zagranicznych Gruzji, Gegeczkori, w depeszy do Czyczeryna odpowiada, że dąży on do porozumienia i ustalenia dobrych sąsiedzkich stosunków z Rosją Sowiecką, jednak zastrzega się przeciwko wszelkim próbom zmniejszenia praw suwerenności i granic Gruzji.

Syberja.

Ostatnio otrzymano wiadomość, że polska V dyw. Syberyjska wzięta do niewoli bolszewickiej 100 km. na wschód od Kańska, podobno, porozumiała się z bolszewikami i po złożeniu broni otrzymała gwarancję wolnego przejazdu przez Rosję Europejską do Polski. Wiadomość powyższą otrzymano z Syberji w Washingtonie. Ameryka wycofuje z Syberji wszystkie wojska swoje. Tereny przez nich obsadzone zajmują wojska japońskie.

Rząd Kołczaka upadł. Władzę wzięli w swoje ręce socjal-rewolucjoniści. Podobno ci ostatni zażądali od Czechów wydania im Kołczaka. Wśród socjal-rewolucjonistów daje się zauważyć zamieszanie i brak planu działania. Próba atamana Siemionowa (Kraj Zabajkalski) ogłoszenia się dyktatorem nie udała się, gdyż większość wojsk jego przeszła na stronę bolszewików, a generał Chorwał (Charbin) oddał się pod protektorat Chin.

III.

Sytuacja wewnątrz kraju.

Kryzys żywnościowy i opałowy, jaki przeżywają miasta Kongresówki i Galicji pociąga za sobą rozgoryczenie i niechęć do władz rządowych wśród mas. Szmugiel mąki i chleba z okolic podmiejskich wywołuje słuszne narzekanie na niezaraźność i brak inicjatywy czynników powołanych. W ogonkach umyślnie wysłani agitatorzy komunistyczni szerzą niezadowolenie i podburzają przeciwko rządowi i władzom miejskim.

Problem wojny z bolszewikami stanowi przedmiot ożywionej dyskusji w prasie warszawskiej. Kampanja prasowa przeciw wojnie rozpoczęta została przez "Robotnika". Według "Robotnika" przewlekanie wojny z bolszewikami nie leży w interesie Polski. Przynosi Polsce szkodę jest podjęte dla interesów kapitalistów Francji i Anglii, którzy

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

nie mogą własnymi wojskami interwenjować w Rosji, namawiają Polskę, by ta podjęła się obrony ich klasowych interesów. W przeciwstawieniu do organu P.P.S. cała prasa codzienna warszawska jest przeciwna podjęciu rokowań pokojowych z bolszewikami, wskazując na to że obecna konjunktura polityczna wymaga koniecznie kontynuowania wojny i że właśnie ta wojna może przynieść Polsce niebywałe korzyści, może z niej uczynić państwo o znaczeniu. Zapowiedziany powrót ministra Patka i jego sprawozdanie rozstrzygnie prawdopodobnie o tem, czy kwestja kontynuowania lub też likwidacji wojny wysunie się na czoło następnych zagadnień chwili obecnej.---

IV.

Pełnomocnicy i attachés wojskowi winni zwrócić baczną uwagę na zbliżone blokady w Rosji Sowieckiej. Należy możliwie najrychlej podać do wiadomości Nacz. Dow., jakie wrażenie wywarł fakt zniesienia blokady w państwach, w których przebywają obecnie nasi pełnomocnicy i attachés, jako też, jakiego rodzaju stanowisko zajęłyby te państwa co do ewentualnego zawarcia stosunków pokojowych Ententy z Rosją Sowiecką.

Attachés Brukseli i w Kopenhadze sprawdzą i podadzą do wiadomości czy Reichswehrgruppen Kommando III przeniosło swą siedzibę do Kolbergu, jeśli jeszcze pozostaje w Szczecinie - kiedy się przenosi?

Zwraca się uwagę, że niniejsze komunikaty wydawane są od dnia 4 grudnia z.r., do dziś dnia Naczelne Dowództwo nie otrzymało ani jednej odpowiedzi na pytania w nich zawarte.

Załączoną książkę VII zajazd sówietów należy wyzyskać przy wydosławianiu informacji ze sztabów obcych, jako przedmiot zamiany.

Generał p.o. Szefa Sztabu Gen.

HALLER m.p.

Generał- Pporucznik.

Za zgodność:

Botolwiski

NA CZELNO DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 2524, dnia 18/11 1918 r.
załącz. Wydział

ROZDZIAŁNIK.

Otrzymują:

Chief de la Mission Militaire Polonaise	Gen. Rozwadowski	
	Paris Hotel Wagram.....	1pis
Plenipotenriars Militaire Polonais	a Bondres.....	2,,
„	Washington.....	3,,
„	aRome.....	4,,
„	aConstantinople.....	5,,
Attache Milit. Polonais	a Vienne.....	6,,
„	Berne.....	7,,
„	a Bruxelles.....	8,,
„	a Belgrad.....	9,,
„	a Bucarest.....	10,,
„	a Budapest.....	11,,
„	a Helsingfors.....	12,,
„	a Stockholm.....	13,,
„	a Kopenhague.....	14,,
„	a Jekaterynodar.....	15,,
Gen. Karnicki	a Riga.....	16,,
Attache Milit. Polonais	a Gdańsk.....	17,,
Zastępca wojsk. przy gen. Pełnom.		18,,
Adiutant Generalna Naczelnego Wodza		19,,
Kpt. Wajda min. spr. Zagr.		

oooooooooooo000000000000oooooooooooooooo

